

ISSN-1300-5340

Y I L / Y E A R 1 9 9 7 S A Y I / N R . 1 3

Eğitim
Fakültesi
Dergisi

H A C C E T T E P E

Journal
of
Education

EFD HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ HACETTEPE UNIVERSITY

Sahibi

Prof. Dr. İlhami **KIZIROĞLU** (Dekan)

Editör

Prof. Dr. Ayşe **KIRAN**

Yayın Kurulu

(Alfabetik Sıraya Göre)

Prof. Dr. Nilüfer Voltan **ACAR**

Yrd. Doç. Dr. Yusuf **BADAVAN**

Prof. Dr. Horst **BAYRHUBER**

Fen Bilimleri Pedagoji Enstitüsü Kiel Üniversitesi

Prof. Dr. Yaşar **BAYKUL**

Prof. Dr. Doğan **ÇOKER**

Prof. Dr. Oya Gülendem **ERSEVER**

Prof. Dr. Maurice **GALTON**

Leicester Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

Yrd. Doç. Dr. Fitnat **KAPTAN**

Prof. Dr. Rainer **KLEE**

Giessen Justus-Liebig Üniversitesi Biyoloji Didaktiği Enstitüsü

Yrd. Doç. Dr. Ece **KORKUT**

Prof. Dr. İnci **MORGİL**

Associate Prof. John H. **PENN**

Batı Virginia Üniversitesi Kimya Bölümü

Yrd. Doç. Dr. Şenay **PLASSMANN**

Doç. Dr. Necdet **SAĞLAM**

Prof. Dr. Michael **SCHALLIES**

Heidelberg Pedagoji Yüksek Okulu, Kimya Didaktiği

Doç. Dr. Nuray **SENEMOĞLU**

Prof. Dr. Ayhan **SEZER**

Prof. Dr. Lothar **STAECK**

Berlin Teknik Üniversitesi

Yrd. Doç. Dr. İbrahim **YILDIRIM**

Prof. Dr. Jeff Mc **WHIRTER**

Arizona State Üniversitesi

Kapak Düzeni

Öğr. Gör. Selmin **TERZİOĞLU**

Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü

İÇİNDEKİLER

Sunuş

Araştırmalar

Managerial Roles Approach and The Prominent Study of Henry Mintzberg and Some Empirical Studies upon the Principals Work9
Berrin Burgaz

Eğitim, İstihdam ve İşsizlik İlişkileri.....21
Yüksel Kavak

The Roles of the Universities in Regional Development and Turkey's Experience.....27
Yüksel Kavak

Transnational Student Mobility33
Nezahat Güçlü

Validity Issues of Likert Type Scale (A case study)41
Ata Tezbaşaran

Yanıtlayıcı Davranışların Analizi Yolu ile Matematikte Problem Çözümleri İçin Bir Güvenirlik ve Geçerlik Araştırması47
Aysun Umay

On the Meaning and Integrity of Career and Personal Counseling.....57
Gülter Oskay

Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Gelişim Düzeylerinin Buldukları Fakülte ve Anabilim Dallarına Göre İncelenmesi63
Gülter Oskay

Eğitim Bilimleri Öğrencilerinin Sürekli Kızgınlık Düzeyleri ve Kızgınlıklarını İfade Biçimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi.....75
Filiz Bilge

Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi, Güvenirliği ve Gerçekliği81
İbrahim Yıldırım

The Advantages of Using Drama as a Method of Education in Elementary Schools.....89
Tülay Üstündağ

A Critical Discussion of the Appropriateness of Checkland's Soft Systems Methodology in Educational Research.....95
Buket Akkoyunlu, Jean D.M. Underwood

<i>Çocukların Televizyon ve Diğer Etkinliklere Harcadıkları Sürenin İncelenmesi</i>	99
Neriman Aral, Yaşare Aktaş	
<i>Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi : Uzunlamasına Bir Çalışma</i>	107
Yaşare Aktaş	
<i>(n, n₁) Tepkimelerinde Denge Öncesi Etkinin İncelenmesi</i>	111
Celal Bayrak	
<i>Okullarda Matematik Eğitimi : Matematikte Okur-Yazarlık</i>	115
Yaşar Ersoy	
<i>Einfluss Der Frau Auf Die Selbstverwirklichung der Helden in Hermann Hesse's Romanen "Demian" und "Siddhartha"</i>	121
Ayten Genç	
<i>Alman Dili Eğitimi Öğrencilerinde Yazma Alışkanlığı</i>	127
Ayten Genç	
<i>Listening vs. Reading: An Experiment to See How They Improve Each Other</i>	135
Gül Keskil	
<i>Temel Eğitim II. Kademe Öğrencileri için Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması</i>	141
Ayfer Kocabaş	
<i>Sigara, Alkol ve Uyuşturucu Kullanan Üniversite Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi</i>	147
İbrahim Yıldırım	
Tez Özetleri	
<i>İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmen-Öğrenci Etkileşim Sıklığının Öğrenme Düzeyine Etkisi</i>	157
Tuğba Yanpar Şahin	
<i>Simültane Tıp Çevirisi Eğitiminde Bellek Destekleyici Anahtar Sözcük Yönteminin Etkililik Derecesi</i>	165
Aymil Doğan	
<i>Sınıf İçi Demokratik Öğretimin Öğrenci Erişisi ve Akademik Benlik Kavramına Etkisi</i>	171
Esed Yağcı	
<i>Yazım Esasları</i>	185

SINIF İÇİ DEMOKRATİK ÖĞRETİMİN ÖĞRENCİ ERİŞİSİ VE AKADEMİK BENLİK KAVRAMINA ETKİSİ*

Esed Yağcı**

ÖZET : Bu araştırmada, sınıf içi demokratik öğretim öğrenci erişisi ve akademik benlik kavramına etkisinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, H. Ü. Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümünde düzenlenen Öğretmenlik Sertifikası Programına devam eden 1994-95 Öğretim Yılı Bahar Döneminde Genel Öğretim Metodları Dersini alan, Kimya Öğretmenliği ve Biyoloji Öğretmenliği öğrencilerinden oluşan iki grup üzerinde yürütülmüştür.

Demokratik öğretimin öğrenci erişisi ve Akademik Benlik Kavramına etkisi iki grup üzerinde bir dönem boyunca saptanmıştır.

Deney grubunda demokratik öğretim, kontrol grubunda ise demokratik öğretim işe koşulmadan üniteler işlenmiştir. Araştırmada kontrol gruplu öntest-sontest desen kullanılmıştır.

Araştırmanın verileri dört üniteye ilişkin bilgi kavrama ve uygulama düzeylerindeki davranışları yoklayan çoktan seçmeli test ile Akademik Benlik kavramı ölçeği aracılığıyla toplanmıştır.

Deney ve Kontrol gruplarının ön test puanları açısından denk olup olmadıklarını saptamak için yapılan "t" testi, iki grubun uygulama ve toplam düzeyi ön öğrenmeleri açısından denk olmadığını göstermiştir. Bunun üzerine, değişkenlerin, ön öğrenmelerden arındırılmış etkilerini saptamak için kovaryans analizi yapılmıştır.

Araştırma denencelerine ilişkin bulgular hedef düzeylerine göre aşağıda verilmiştir.

1- Demokratik öğretimin uygulandığı deney grubunun bilgi düzeyi ön öğrenmeleri ile demokratik öğretimin uygulanmadığı kontrol grubunun bilgi düzeyi ön öğrenmeleri arasında önemli farklılık bulunmuştur. Deney ve kontrol grupları arasında bilgi düzeyi son test puanları ortalamaları arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

2- Deney ve kontrol gruplarının kavrama düzeyi ön test puanlarının ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmamıştır. Deney ve Kontrol gruplarının son test puanları ortalamaları arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark bulunmuştur.

3- Deney ve kontrol gruplarının uygulama düzeyi ön test puanlarının ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. İki grubun son test puanları ortalamaları arasındaki anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4- Deney ve kontrol gruplarının toplam düzeyi ön test puanlarının ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmıştır. İki grubun son test puanları ortalamaları arasında birinci grup lehine anlamlı fark bulunmuştur.

5- Deney ve kontrol gruplarının ön akademik benlik kavramları puanlarının ortalamaları arasındaki fark anlamlı çıkmamıştır. İki grubun son akademik benlik kavramı puanları ortalamaları arasındaki fark birinci grup lehine anlamlı bulunmuştur.

Araştırma bulgularına göre, demokratik öğretimin deney grubu bilgi, kavrama ve toplam erişisi düzeylerinde etkili olduğu, akademik benlik kavramında öğrencilerin öğrenme düzeyine bağlı olarak artış gösterdiği ve deney grubunda ortalamaların daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Demokratik Öğretim, Akademik Benlik Kavramı, Erişim.

ABSTRACT: The objective of this research is to identify the effects of the inter class democratic instruction to the student achievement and academic self concept. The research was carried out by the Hacettepe University Education Faculty, Educational Sciences Department over two groups of Chemistry and Biology teachers studying General Instructional Methods Course for the Teachers Certificate Program during 1994-95 academic year spring semester.

The student achievement of the democratic instruction, and its effects to the academic self concept, throughout one semester was tested over the two groups.

While the experimental group employed the democratic instruction, in the control group the democratic instruction was not employed throughout the courses. During the research, control group, test-re-test design was utilized.

The data for the research pertaining to the four units included in the General Education Methods were collected through a multiple choice testing which controls knowledge, comprehension and application level behaviors and with Academic Self Concept scale.

The "t" test was administered to determine whether the experimental and control groups were equal from the stand point of pre-testing points. The results of the "t" two test have shown that the application and total levels of each

* Prof. Dr. Özcan Demirel'in danışmanlığında yürütülen doktora tezinin özettir.

** Prof. Dr. Özcan Demirel, Prof. Dr. Mürüvvet Bilen, Prof. Dr. Münire Erden, Prof. Dr. Nuray Senemoğlu ve Doç. Dr. Buket Akkoyunlu'dan oluşan jüri tarafından kabul edilmiştir.

group were not equal from the stand point of pre-learning. Based upon this, in order to determine the variables effects cleared off the pre-learning, a covariance analysis was administered.

The findings pertaining to the research hypothesis based upon objective levels are given as follows :

1- A significant difference in pre-learning was not detected between the experimental group where democratic instruction was applied and the control group where the democratic instruction was not applied. A meaningful difference was detected in favor of the first group in the knowledge level final points averages between the experimental and control groups.

2- A significant difference in comprehension was not detected between the experimental and the control group. A significant difference was detected in favor of the first group in the final test points averages between the experimental and control groups.

3- A significant difference in application level in the pre-test point average was detected between the experimental group and the control group. A significant difference was not detected in the final test point averages of both groups.

4- A significant difference in total level pre-test point averages was detected between the experimental group and the control group. A significant difference was detected in favor of the first group in the final test points averages.

5- A significant difference in pre-academic self concept point averages was not detected between the experimental group and the control group. A significant difference was detected in favor of first group in the academic self concept points average.

Based upon the research findings, the experimental group in the democratic instruction have been found to be effective in knowledge, comprehension and total achievement levels, in conjunction with the learning levels of the students, and it was concluded that the overall averages for the experimental group were higher.

KEY WORDS: Democratic Instruction, Academic Self Concept, Achievement.

1. GİRİŞ

Bir ulusun, yarınından emin ve her bakımdan müreffeh olması, o ulusu meydana getiren insanlara bağlıdır. Ulusal kalkınma, ulusça güçlü olmanın gerektirdiği görevleri yerine getirmek üzere eğitilmiş kişilerin çabası ile başarılır. Ulusal kalkınmaya açılan kapının anahtarı eğitimidir.

Ertürk (1979: 12) de eğitimin bir süreç olduğunu, eğitimin bireyin davranışlarında değişime yapmayı amaçladığı ve davranışlarında değişiminin yaşantılarla olabileceği sayıltılarından hareketle eğitimi şu şekilde tanımlamaktadır:

"Eğitim, bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişime meydana getirme sürecidir."

Bu tanıma göre birey bulunduğu durumda yeterli görülüyor, ona istendik davranışlar kazandırılmak isteniyor. Birey istendik davranışlarla donatılmak için belli bir sistem içine sokuluyor, sonra da bu davranışları kazanıp kazanmadığı, kazanamadıysa eksiklikleri ve yanlışlarının nereden kaynaklandığı araştırılıp saptanıyor, buradan hareketle sistem yeniden onarılıp işe koşuluyor (Sönmez 1985: 12). Bu eylem çembersel bir biçimde sürüp gidiyor. Eğitim girdi, işlem, çıktı ve dönütle çevresiyle etkileşimde bulunuyor, çevresinden etkileniyor, aynı zamanda çevresini etkiliyor. İşte kendi hedeflerini koyabilen, dönütleriyle eksikliklerini tamamlayıp kendini yeniden düzenleyebilen, çıktıların bir kısmını girdi olarak alabilen, çevresiyle enerji ve bilgi alış verişinde bulunabilen eğitim, açık bir sistemdir.

Açık bir sistem olarak eğitim, çevresindeki değişme ve gelişmelerden en çok etkilenen, çevresini de en çok etkileyen toplumsal bir kurum niteliğindedir. Özellikle, değişme ve gelişme çabalarında, eğitimin etkin bir yeri vardır. Ülkemizde eğitim sistemi, Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte, Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda yeniden yapılandırılmış; ilke ve devrimlerin toplumumuza yerleşmesinde, yeni rejimin gerektirdiği insangücünü yetiştirmede, eğitimin yadsınmaz bir rolü olmuştur.

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar, toplum ve devlet yapısı birçok değişimlere uğramış; toplumsal, ekonomik ve politik yaşamda büyük değişimler görülmüştür. Cumhuriyetle birlikte, demokrasi denemeleri ve tartışmaları başlamış demokrasinin tüm ilke ve kurumlarıyla toplumumuza yerleştirilme çabaları, günümüze değin süregelmiştir.

Bu süreç içerisinde, demokrasi üç kez kesintiye uğramış ve bu kesintiler, toplumun kurum ve kuruluşlarında birçok yapısal, hukuksal ve yönetsel değişikliklere neden olmuştur. En çok değişime uğrayan kurumlardan biri ise üniversitelerdir.

Üniversiteler, her ülkede olduğu gibi ülkemizde toplumsal hayatı en çok etkileyen kurumların başında gelmektedir. Bu nedenle, üst düzeyde insangücünü yetiştiren, bilim üreten üniversitelerde öğrencilere, demokratik tutum ve davranışların kazandırılması; hem toplumun, hem demokrasinin, hem de üniversitelerin geleceği açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle

öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarına bu konuda daha büyük görevler düşmektedir.

Üniversitelerdeki demokratikleşme, toplumdaki demokratikleşme ile çok yakından ilişkilidir ve hatta onun bir sonucudur. Üniversitelerdeki demokratikleşme, toplumun daha da demokratikleşmesini, bilimsel bulgu ve düşüncelerin geniş halk yığınlarına yayılmasını sağlayacaktır.

Demokrasi ve eğitim ilişkisine geçmeden demokrasi kavramı üstünde durmakta yarar vardır.

Sözlük tanımında demokrasi, "üstün iktidarın halkta bulunduğu veya halk tarafından doğrudan ya da özgür bir seçim sistemi içinde seçilmiş temsilcileri aracılığıyla kullanıldığı halk tarafından yönetimidir." Abraham Lincoln'ın deyişiyle, demokrasi, "halkın, halk tarafından ve halk için "yönetimidir" (TDV 1992: 9).

Özgürlük ve demokrasi çoğu kez birbirlerinin yerine geçecek biçimde kullanılmışlardır ama, bu ikisi eşanlamlı değildir. Gerçekten de demokrasi, özgürlüğe ilişkin bir fikirler ve ilkeler kümesidir ama, aynı zamanda, uzun ve çoğu kez dolambaçlı bir tarih boyunca biçimlenmiş bir uygulamalar ve yöntemler kümesini de içinde barındırmaktadır. Kısacası demokrasi, özgürlüğün kurumsallaşmasıdır. Bu nedenle, herhangi bir toplumun, doğru anlamda demokratik diye adlandırılması için anayasal yönetimin, insan haklarının ve yasa önünde eşitliğin zamanın sınamasından geçmiş esaslanna sahip olması gerektiğini belirlemek mümkündür.

Demokrasi günümüzde "batı demokrasisi" olarak adlandırılmaktadır. Batı demokrasisi, "burjuva" dediğimiz belli bir sosyal sınıfın değerlerini dile getirir (Tanilli 1985: 38).

Batı demokrasisinin ilkeleri şu şekilde özetlenebilir:

1- Çoğulculuk: Batı demokrasisinin başta gelen özelliği, toplumda değişik düşüncelerin varlığını ve yaşama hakkını tanumasıdır. Batı demokrasisine "çoğulcu demokrasi" denmesi de bundan ileri gelmektedir. Buna göre, hiçbir düşüncenin ayrıcalığı yoktur. Her düşünce özgürdür, özgürce açıklanır, özgürce örgütlenir. Hiçbir düşüncenin içeriğine sınır getirilemez. Düşünce özgürlüğü, yalnız kurulu düzene ve anayasaya uygun düşüncelerin değil, "herkes" in hakkıdır.

2- Genel Katılma: Düşünceler arasındaki diyalog, "tüm halkın" oluşturduğu bir ortamda cereyan etmelidir. O düşüncelerden hangisinin siyasal iktidara geçebileceğine de tüm halk karar verir. Toplumda, bir zümrenin ya da halkın bir kesimin katıldığı "forum", demokratik değildir. Katılma hakkı "genel" olmalıdır.

Bu ise, en başta "genel oy ilkesini" ni kabul etmekle gerçekleşir.

3- Çoğunluğun Yönetme Hakkı: Demokraside karar halkındır. Halk kararını, genel katılımıyla, seçimlerde verecektir. Halk oyu'nu kullanmak suretiyle yönetme hakkını kime verdiğini belirler. İktidar, halkın çoğunluğunun benimsediği bir oluşumdur. Çoğunluk, iktidarın yetkilerini kullanmak suretiyle devleti yönetirken, azınlık da devlet yönetiminde "muhalafeti" oluşturarak iktidarı denetleme, uyarma, eleştirme görevlerini yerine getirmektedir (Tanilli 1996: 44).

Her politik düzen kendi varlığını sürdürme ihtiyacıdadır. Yetiştireceği insanlarla gelişip korunmayan rejimler değişmeye mahkumdur. Rejimi yaşatmaya dönük çabaların en önemlisi eğitimidir. Bir Fransız düşünür "ya eğit, ya katlan" demiştir. Toplumun eğitim düzeyi ve türü orada hangi rejimin başarılı şekilde uygulanabileceğinin de bir göstergesidir. Yapılan bir incelemede, eğitim düzeyi yükseldikçe ülkede demokrasiyi koruma ve yaşatma şansında arttığı görülmektedir (Karasar 1985: 97).

Ülkemiz demokrasiyle yönetilen bir ülkedir. Eğitimin en önemli işlevlerinden biri, demokrasiye inanan, demokratik tutum ve davranışlar gösteren kısaca demokrasiyi bir yaşayış biçimi olarak benimseyen bireyler yetiştirmektir. Eğitim sistemimizde bu tür hedefler esas alınarak eğitim-öğretim faaliyetleri düzenlenmelidir.

Ertürk (1985: 168-175). demokratik yaşayışın yöntemi olarak bilimsel yöntemin yaşama uygulamak hali olan "Planlı Denemecilik" yöntemini ileri sürmekte ve demokrasisinin planlı denemecilik olduğunu belirtmektedir. Planlı denemecilik açık fikirlilik, yanılabilirlik, farklı görüşlere saygı duyma, denenmesine razı olma, deneme sonunda değerlendirilip işleyen yanların elde tutulması işlemeyen yanların atılması ya da onarıp yeniden işe koşulması gibi bakış açıları ve uygulamaları gerektirir.

Planlı denemecilik yöntemi, eğitime sistem yaklaşımını gerekli kılmaktadır. Eğitimde açık bir sistemin yapılandırılması, programlar yoluyla yapılabilir. Program "bireyde gözlenen kararlaşmış hedefleri, bunları gerçekleştirebilecek düzenli eğitim ve sunama durumlarını içeren dikkatli bir bütün" olarak tanımlanabilir (Sönmez 1985:187).

Bir programın öğeleri; (1) Hedefler; (2) Öğrenme yaşantıları (3) Değerlendirme faaliyetleridir (Ertürk 1991 : 14). Program'ın en önemli ögesi hedeflerdir.

Eğitimde hedefler, toplumun gelişimine katkı getiren bireyi geliştirmeyi amaçlayan ve çağdaş bilimsel bilgi birikimini kapsayan bir bütünlük oluşturacak bi-

çimde örgütlenirse öğrenme daha hızlı ve anlamlı olur. Hedeflerin toplumsal katkısı dikkate alınca, demokrasinin kurulup sürdürülmesi, demokratik yönetim biçimini politik felsefe olarak benimseyen ülkelerin temel isteği olmalıdır. Aksi takdirde ülkede demokrasi benimsenip uygulanamaz. Demokrasi eğitiminden yoksun tutulursa demogojiye dönüşebilir. Demokrasiyi kurup sürdürmek eğitimin en önemli işi olmalıdır. Çünkü demokrasi, bir yandan eğitimin bireyin yeteneklerinin en üst düzeye kadar gelişimini sağlayacak fırsat çeşitliği ilkesine göre düzenlenmesiyle, diğer yandan da bireyin geleceğiyle özdeşleşmiş bir toplum bütünlüğünün yaratılmasıyla sağlanabilir (Bilen 1993: 11-12).

Bir sistemin en can alıcı ögesi işlemlerdir. Eğitim sisteminde işlemler, öğrenme-öğretme süreçlerini, yani eğitim durumlarını içermektedir. Eğitim durumu, hedef-davranışları herbir öğrenciye kazandırmak için yapılan tüm zihinsel etkinlikleri, araç-gereç ve donanımı, fiziksel, biyolojik ve kimyasal yapıları ve zamanı, özellikle örnek davranışları kapsamaktadır (Sönmez 1985: 138).

Eğitim-öğretim etkinlikleri, genellikle sınıf ortamında oluşmaktadır. Sınıf ortamının niteliği, öğretme-öğrenme süreçlerini büyük ölçüde etkilemektedir. Bloom (1979: 108-190) a göre sınıf ortamı, öğretme-öğrenme süreçlerinde çok önemli bir değişkendir. Sınıf içinde öğrencilerin öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla ilişkileri ile öğretmenlerin öğrencileriyle ilişkileri, sınıf ortamının havasını belirlemektedir.

Demokratik bir sınıf ortamının varlığı, öğrenci başarısını etkileyen önemli etkenlerden biri olduğu kadar, ayrıca öğrencilerde demokratik tutum ve davranışların geliştirilmesinde de önemli bir etkindir.

Açıkgöz (1986: 22) ' e göre eğitim demokrasisinin en önemli hedeflerinden biri öğrencidir. Öğretmenin sınıfta yerleştirmeye çalışacağı demokrasi için karşılıklı saygı ve sevgi esastır. Her öğrencinin kendi gelişim çizgisini izleyeceği gerçeği kabul edilmelidir. Burada öğretmenin her öğrencinin kendisini özgürce ortaya koyabilmesinin koşullarını hazırlayıcılık rolü bakımından aktiftir. Sınıf içerisinde demokrasinin dış engeller aşılacak kaydıyla olabilmesi için aşağıdaki koşullara uyulması gerekir:

1- Bilimsellik: Öğrenciye kazandırılması düşünülen her türlü bilgi bilimsel ölçülerle tartışılabilir. Bir başka deyişle, hiç bir bilgi "bu doğrudur" diye tartışmaya kapalı biçimde benimsenmemelidir.

2- Katılma : Her öğrenci sınıf içi etkinliklere bir yolla katılmalıdır. Bu, öğrencinin bilgi açısından ba-

şarısını arttıracak gibi daha önemli olarak öğrencinin kişilik gelişimini etkileyecektir.

3- Saygı: Her öğrencinin özgün ve saygın duyulması gereken bir varlık olduğu, gelişmeye hakkı olduğu kabul edilmelidir. Öğretmen bilmeden bile olsa bazı öğrencilerin "eşitler içinde daha eşit" gördüğü anda diğer öğrencilerin gelişme şansını kısıtlamaktadır.

Demokrasi ilke ve kurumlarıyla yaşar. Demokrasinin yaşama geçirilmesi, ancak ilkeleri doğrultusunda davranışlarla olasıdır. Demokratik sınıf ortamı da öğretmenlerin ve öğrencilerin bu ilkeler doğrultusundaki davranışlarıyla oluşturulabilir. Bu anlam da yapılan araştırmanın amacı sınıf içi demokratik öğretimin öğrenci erişisi ve akademik benlik kavramına etkisini belirlemektir.

Eğitimin her kademesinde öğrencilere demokratik sınıf ortamının sağlanması, demokratik davranışların kazandırılmasında çok büyük öneme sahiptir. Öğretmenlere, yetiştirdikleri yüksek öğretim kurumlarında, demokratik davranışların kazandırılması, onların kendi sınıflarında daha demokratik olmalarında etkili olacaktır. Bu da özellikle öğretmen yetiştiren yükseköğretim kurumlarında demokratik bir ortamın varlığını zorunlu kılmaktadır. Eğitim-öğretim etkinliklerinin büyük çoğunluğunun sınıf ortamında gerçekleştiği düşünülürse, öğretim elemanları ve öğrencilerin, demokratik bir sınıf ortamı oluşturacak ders işlemlerinin önemi ortaya çıkmaktadır.

Bu nedenle yapılan bu araştırmanın demokratik bir sınıf ortamının oluşturulması açısından öğretim elemanlarına ve öğrencilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Problem Cümlesi

Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Bölümü Öğretmenlik Sertifikası, Genel Öğretim Metodları dersinde demokratik öğretimin uygulandığı grubun öğrenci erişileri ile demokratik öğretimin uygulanmadığı grubun öğrenci erişileri arasında anlamlı bir fark var mıdır? Her iki grubun akademik benlik kavramları ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. Denenceler

1. Demokratik öğretimin uygulandığı grubun bilgi düzeyi erişisi ile demokratik öğretimin uygulanmadığı grubun bilgi düzeyi erişileri arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark vardır.

2. Demokratik öğretimin uygulandığı grubun kavrama düzeyi erişisi ile demokratik öğretimin uygulanmadığı, grubun kavrama düzeyi erişileri arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark vardır.

3. Demokratik öğretimin uygulandığı grubun uygulama düzeyi erişisi ile demokratik öğretimin uy-

gullanmadığı grubun uygulama düzeyi erişileri arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark vardır.

4. Demokratik öğretimin uygulandığı grubun toplam erişi düzeyi ile demokratik öğretimin uygulanmadığı grubun toplam erişi düzeyleri arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark vardır.

5. Demokratik öğretimin uygulandığı gruptaki öğrencilerin Akademik Benlik kavramları ile uygulanmadığı gruptaki öğrencilerin Akademik Benlik kavramları ortalamaları arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark vardır.

1.3. Sayıtlar

1. Program dışı etkenlerin başarıya etkisi bütün öğrenciler için aynıdır.

2. Konunun kuramsal çerçevesini oluşturmak amacıyla taranan kaynaklar güvenilir ve yeterli bilgiler vermektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma,

1. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bölümü Öğretmenlik Sertifikası programında yer alan Genel Öğretim Metodları dersinin, Temel Kavramlar, Hedefler ve davranışsal tanımları, eğitim durumları ve Değerlendirme üniteleriyle;

2. Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri bölümü Öğretmenlik sertifikası programına devam eden 1994-1995 Öğretim yılı Bahar döneminde Genel Öğretim Metodları dersini alan Kimya Öğretmenliği ve Biyoloji öğretmenliği öğrencileriyle sınırlandırılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Deney Deseni

Bu çalışmada deney deseni olarak "Kontrol Grubu Ön ve Son test Modeli" kullanılmıştır. Desen Tablo 1 de özetlenmiştir.

Tablo . 1

Deney Deseni

Gruplar	Öntest	Denel İşlem	Sontest
G1 R	T1	X	T2
	A. B. K1		A. B. K2
G2 R	T1	-	T1
	A. B. K1		A. B. K2

2.2. Denekler

Bu çalışmanın deneklerini Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Bölümü, Öğretmenlik Sertifikası Genel Öğretim Metodları dersini alan Biyoloji

(Kontrol grubu) ve Kimya (Deney grubu) Öğretmenliği Bölümü öğrencileri oluşturmuştur.

Deney ve kontrol gruplarının denkliği : öğrencilerin 1. sınıf akademik başarılarının ortalamaları, ÖSYM puanlarının ortalamaları, puan türleri (iki bölümde fen puanı ile öğrenci almaktadır) ve ön test puanları kontrol edilerek saptanmıştır. Grupların hangisinin deney ve hangisinin kontrol grubu olacağı random olarak belirlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmanın verileri, Genel Öğretim Metodları Dersinin ünitelerine ilişkin hedef ve davranışların gerçekleşme derecelerini saptamak üzere araştırmacı tarafından hazırlanan çoktan seçmeli test ve Akademik Benlik kavramı ölçeği ile toplanmıştır. Testlerin hazırlanmasında aşağıdaki süreç izlenmiştir :

1- Belirtke tablosunda yer alan ölçmek istediğimiz hedef ve davranışlar uzmanlarla beraber tartışılarak belirlenmiştir.

2- Davranışlar belirlendikten sonra her bir davranışı yoklayan ve denetleyen en az 2 soru hazırlanmıştır.

3- Hazırlanan sorular tekrar uzmanların görüşüne sunulmuştur.

4- Sorular Uygunluk Geçerliğini sağlamak amacıyla Genel Öğretim Metodları dersini alıp başarılı olmuş ve bu dersi almamış öğrencilere uygulanarak ön denemeye tabi tutulmuştur. Soru sayısının fazla olması nedeniyle bu ön deneme farklı gruplar üzerinde uygulanmıştır.

5- Ön deneme formunu oluşturan teste bulunan maddeler analiz edilmiş ve madde güçlük indeksi .50, ayırcılık gücü indeksi .30 civarında olan maddeler, eğitim sürecinde kazandırılmak istenen davranışları yoklayan en az bir madde olmak koşuluyla seçilmiştir.

6- Deneme sonucuna göre ölçme aracı yeniden uzman kanlılarıyla düzeltilmiştir.

7- Çoktan seçmeli test 32 bilgi, 45 kavrama ve 15 uygulama olmak üzere 92 maddeden oluşmuştur. Seçilen maddelerin, madde istatistiklerine bağlı olarak hesaplanan KR-20 güvenilirlik katsayısı .82' dir.

8- Demokrasi Eğitimi ile ilgili kaynaklar incelenerek ayrıca uzman görüşlerine başvurularak, demokrasinin dayandığı temel ilkelere göre demokratik öğretmen davranışları tespit edilmiştir.

SINIF İÇİ DEMOKRATİK ÖĞRETMEN DAVRANIŞLARI:

a- Sınıf etkinliklerini planlamada öğrencilere eşit söz hakkı verme.

- b- Ana kararları, öğrencilerin vermesini sağlama.
- c- Sınıf-içi etkileşimde saygı ilkelerine uygun davranma.
- d- Öğrencilerin hem öğretmenin hem de birbirlerinin düşüncelerine saygı göstermeleri için çaba gösterme.
- e- Öğrencilerin görüşlerini özgürce açıklamalarına olanak sağlama.
- f- Öğrencilerin itirazda bulunabilmelerini sağlayacak ilişkiler kurma.
- g- Derse giriş ve çıkış saatleri, sınav günleri konularında öğrencilerin görüşlerine başvurma.
- h- Başarı değerlendirmesinde nesnel olma.
- ı- Öğrencilerin haklarını savunabilmelerine olanak sağlama.
- ı- Öğrencilerin kendi fikirlerini oluşturabilmeleri için rehberlik etme.
- ı- Sınıf içinde öğrencilerin kişiliğine yönelik söz söylemekten kaçınma.
- k- Öğrencilerin anlamadığı noktalar üzerinde yeterince durma.
- l- Öğrencilerin yanlış cevap vermeleri durumunda konuşmalarını sürdürmelerine olanak sağlama.
- m- Öğrencilerin aktif katılımını sağlama.
- n- Öğrencilerin eleştirileri ve önerileri doğrultusunda gerekli değişiklikleri yapma.
- o- Öğrencilerin belirlenen çalışma konularını özgürce seçmelerine olanak sağlama.
- ö- Çalışma konuları ile ilgili olarak öğrencilerin kendi istekleri çerçevesinde grup kurmalarına olanak sağlama.
- p- Öğrencilerin, olaylara çok yönlü bakabilmelerini sağlama.

9- Araştırma kapsamına alınan deneklerin Genel Öğretim Metodları dersi ile ilgili duyuşsal özelliklerini belirlemek üzere Brookover' in "Matematik ile ilgili Akademik Benlik Kavramı" ölçeğinin Senemoğlu tarafından bu konu alanı için yapılan Türkçe uyarlaması alınmış ve Genel Öğretim Metodları için yeniden düzenlenen şekli kullanılmıştır.

Bu çalışmada kullanılan ve Genel Öğretim Metodları dersi için uyarlanan ölçeğin güvenirlik katsayısı $r = 0,85$ olarak hesaplanmıştır.

2.4. İşlem Basamakları

1. Öncelikle deney ve kontrol gruplarına ön test olarak, Genel Öğretim Metodları dersinde ka-

zandırılacak davranışları yoklayan çoktan seçmeli test ile Akademik Benlik Kavramı Ölçeği uygulanmıştır.

2- Deney grubunda , belirlenen demokratik ilkeler doğrultusunda öğrenci merkezli etkinliklerin yer aldığı günlük planlar hazırlanarak, üniteler araştırmacı tarafından işlenmiştir. Kontrol grubunda ise demokratik ilkeler işe koşulmadan, öğretmen merkezli ve öğrenci etkinliğine yer vermeyen günlük planlar hazırlanarak üniteler yine araştırmacı tarafından işlenmiştir. Bu uygulama 1994-1995 öğretim yılı Bahar sömestresi boyunca sürdürülmüştür.

3- 1994-1995 Öğretim yılı Bahar sömestresi sonunda hem deney grubuna hem de kontrol grubuna ön test olarak uygulanan çoktan seçmeli test, son test olarak uygulanmıştır. Aynı şekilde dönem başında uygulanan Akademik Benlik Ölçeği de dönem boyunca meydana gelebilecek değişimleri test etmek amacıyla dönem sonunda tekrarlanmıştır.

2.5. Verilerin Çözümlemesi

Denek gruplarının öğretim ortamına hazır olarak getirdikleri ön öğrenmeler açısından denk olup olmadıkları, " t " testi ile analiz edilmiştir. Bu analiz sonuçlarına göre deney ve kontrol gruplarının bilgi ve kavrama düzeylerinde ön öğrenmeler açısından denk oldukları, uygulama ve toplam düzeylerde ise denk olmadıkları tespit edilmiştir. Bunun üzerine, karıştırmacı değişken olan ön test puanlarının etkisinden arındırılarak, uygulama ve toplam son test puanları arasındaki farka bakılmış ve bu amaçla da kovaryans analizi kullanılmıştır. Ayrıca " fiziki yollarla istenmedik değişkeni kontrol etmek olanağı olsa bile, kovaryans tekniği ile kontrol bazen çok daha iyi bir yoldur" (Kaptan 1986 : 288) görüşünden hareketle kovaryans analizi kullanılmıştır. Bütün veri çözümlenmelerine, STATVIEW-II ve SÜPERANOVA programı kullanılmış ve hata payı, .05 olarak alınmıştır.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Birinci Denenceye İlişkin Bulgu ve Yorum

Araştırmanın birinci denencesinde demokratik öğretimin uygulandığı grubun bilişsel alanın bilgi düzeyi erişisi ile demokratik öğretimin uygulanmadığı grubun bilgi düzeyi erişisi arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Aşağıda bu denenceye ilişkin bulgular ve yoruma yer verilmiştir.

1. denenceyi sınamak üzere grupların bilgi düzeyi son test puanları ortalamaları arasında anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek amacıyla " t " testi uygulanmıştır. Bu sonuçlar Tablo 2 'de verilmiştir.

TABLO 2

Deney ve Kontrol Gruplarının Bilgi Düzeyi Erişisi Ortalamaları Arasındaki Farkın Anlamlılığına İlişkin "t" Testi Sonuçları

Gruplar	n	x	S	t
Kontrol	57	11.807	5.108	
Deney	57	13.684	4.111	2.91

S_d : 56
p < .05

Tablo 2' de görüldüğü gibi elde edilen bulgular, deney ve kontrol gruplarının son test puanları ortalamaları arasında deney grubu lehine anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Bu sonuç birinci denencede öngörülen ilişkiyi desteklemektedir. Bu sonucun deney grubunun lehine anlamlı çıkmasının sebebi Eğitim durumlarında işe koşulan değişkenlerin etkili olduğu söylenebilir. Bilgi düzeyinde öğretmenin davranışlarının kazanılmasında öğrenci katılımına yer vermesi, ifade ettikleri tanımların, ilkelerin yanlış olsa bile öğretmen tarafından dinlenmesi, eksik ve yanlışlıkların sınıfça tartışılarak düzeltilmesi, öğrenci görüşlerinden yola çıkılarak ilkelerin, kavramların tanımlanması, tartışmalarda öğretmenin mümkün olduğunca çok sayıda öğrenciye söz hakkı vermesi bu sonucun sebebi olarak gösterilebilir.

3.2. İkinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci denencesinde demokratik öğretimin uygulandığı grubun bilişsel alanın kavrama düzeyi erişisi ile demokratik öğretimin uygulanmadığı grubun kavrama düzeyi erişisi arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Aşağıda bu denenceye ilişkin bulgular ve yoruma yer verilmiştir.

2. denenceyi sınamak üzere grupların kavrama düzeyi erişisi düzeyi ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olup olmadığını belirlemek amacıyla "t" testi uygulanmıştır. Bu sonuçlar Tablo 3' de verilmiştir.

TABLO 3.

Deney ve Kontrol Gruplarının Kavrama Düzeyi Erişisi Düzeyi Ortalamaları Arasındaki Farkın Anlamlılığına İlişkin "t" Testi Sonuçları

Gruplar	n	x	S	t
Kontrol	57	13.56	6.467	
Deney	57	17.825	5.997	6.19

S_d: 56
p < .05

Tablo 3' de görüldüğü gibi elde edilen bulgular, deney ve kontrol gruplarının erişisi ortalamaları arasında

deney grubu lehine anlamlı fark olduğunu göstermektedir. Bu sonuç ikinci denencede öngörülen ilişkiyi desteklemektedir. Bu sonucun deney grubunun lehine anlamlı çıkmasının nedeni, öğretmenin kavrama düzeyindeki davranışların kazandırılmasında kullandığı değişkenler olabilir. Kavrama düzeyi davranışlarının kazandırılmasında öğretmenin tanımları, ilkeleri öğrencilerin kendilerinin ifade etmelerine olanak sağlaması, öğrencilerden örnek istemesi, yanlış ifade ve örnekleri sonuna kadar dinlemesi, eleştirilerin sınıfça tartışılması ve bu konuda saygı ilkelerine uyulmasını sağlaması, doğru örnek verenlere teşekkür edilmesi, tüm bu etkinlikler için uygun olan takrir, soru-cevap ve büyük grup tartışma tekniğinin kullanılması bu duruma sebep olarak gösterilebilir.

3.3. Üçüncü Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın üçüncü denencesinde demokratik öğretimin uygulandığı grubun bilişsel alanın uygulama düzeyi erişisi ile demokratik öğretimin uygulanmadığı grubun uygulama düzeyi erişisi arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Aşağıda bu denenceye ilişkin bulgular ve yoruma yer verilmiştir.

Kontrol ve deney gruplarının ön öğrenmeler açısından denk olmaması sebebiyle üçüncü denenceyi sınamak üzere, karıştırıcı değişken olan ön test puanlarının etkisinden arındırılarak, son test puanları arasındaki farka bakılmış; bu amaçla da kovaryans analizi kullanılmıştır. Grupların son test uygulama düzeyi puanlarına ilişkin değerler ve kovaryans analizi sonuçları Tablo 4 ve 5' de gösterilmiştir.

TABLO 4

Deney ve Kontrol Gruplarının Uygulama Düzeyi Erişisi Puanlarına İlişkin Değerler

Gruplar	n	x	S
Kontrol	57	8.000	3.174
Deney	57	7.61	2.017

Tablo: 111. 3' de görüldüğü gibi kontrol grubunun ortalaması 8.000, Deney grubunun ise 7.61' dir.

TABLO 5.

Deney ve Kontrol Gruplarının Uygulama Düzeyi Puanlarının Ortalamalarına İlişkin Kovaryans Analizi Sonuçları

V. Kaynağı	Kareler		F Değeri
	Sd	Toplam	
Öğretmen Davranış	1	24.111	24.111
Öğretmen Dav. Uyg.	2	23.894	11.947
Düzeyi Farklılık	110	768.001	6.982

P < .05

Araştırmanın üçüncü denencesinde Deney ve Kontrol gruplarının uygulama düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farkın deney grubu lehine olacağı ileri sürülmüştü.

Yine aynı şekilde araştırmanın birinci ve ikinci denencesinde deney ve kontrol gruplarının bilgi ve kavrama düzeyi puanlarının ortalamaları arasındaki farkın deney grubu lehine olacağı ileri sürülmüş ve Tablo 3 ve Tablo 4' de görüldüğü gibi beklenen gerçekleşmiştir. Deney grubunu bilgi ve Kavrama düzeylerinde etkileyen değişkenlerin uygulama düzeyinde de aynı şekilde olacağı düşünülmüştü.

Ancak bulgular araştırmanın üçüncü denencesini desteklememiştir. Buna göre eğitim durumlarında kullanılan değişkenlerin etkili olmadığı söylenebilir.

3.4. Dördüncü Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın dördüncü denencesinde demokratik öğretimin uygulandığı grubun toplam erişim düzeyi ile demokratik öğretimin uygulanmadığı grubun toplam erişimi arasında birinci grup lehine anlamlı bir fark olduğu ileri sürülmüştü. Aşağıda bu denenceye ilişkin bulgular ve yoruma yer verilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarının toplam düzeyi ön öğrenmeler açısından denk olmaması sebebiyle dördüncü denenceyi sınamak üzere kovaryans analizi kullanılmıştır.

Grupların son test toplam düzeyi puanlarına ilişkin değerler ve kovaryans analizi sonuçları Tablo 6 ve Tablo 7' de gösterilmiştir.

TABLO 6.

Deney ve Kontrol Grupların Son Test Toplam Düzeyi Puanlarına İlişkin Değerler

Gruplar	n	\bar{x}	s
Kontrol	57	52.807	6.866
Deney	57	59.456	11.170

Tablo 6 'da görüldüğü gibi kontrol grubunun ortalaması 52. 807, deney grubunun ise 59. 456' dır.

TABLO 7.

Deney ve Kontrol Gruplarının Toplam Erişim Düzeyi Puanlarının Ortalamalarına İlişkin Kovaryans Analizi Sonuçları

V. Kaynağı	Sd	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	F Değeri
Öğretmen Davranışı	1	935. 049	435. 049	5.275
Öğretmen davranışı				
Toplam Düzey.	2	554. 902	277. 451	3.364
Farklılık	110	9072. 115	82. 474	

p < .05

Tablo 7 ' ya göre hesaplanan F değeri anlamlıdır.

Araştırmanın dördüncü denencesiyle ilgili bu bulgular ileri sürülen görüşü desteklemektedir. Bu durum şöyle açıklanabilir: Deney grubunda öğretmenin demokratik , açıklayıcı ve dostça bir sınıf ortamı yaratma amacıyla; sınıf etkinliklerini planlama da öğrencilere eşit söz hakkı vermesi , Ana kararları, öğrencilerin vermesini sağlaması, öğrencilerin kendi fikirlerini oluşturabilmeleri için rehberlik etmesi, öğrencilerin görüşlerini özgürce açıklamalarına olanak sağlaması, öğrencilerin hem öğretmenin hem de birbirlerinin düşüncelerine saygı göstermeleri için çaba göstermesi, sınav gün ve saatleri konularında öğrencilerin görüşlerine başvurması, sınıf içinde öğrencilerin kişiliğine yönelik söz söylemekten kaçınması, öğrencilerin anlamadığı noktalar üzerinde yeterince durması, öğrencilerin yanlış cevap vermeleri durumunda konuşmalarını sürdürmelerine olanak sağlaması, öğrencilerin aktif katılımlarını sağlamak amacıyla uygun öğretim yöntemlerini uygulaması (takrir, soru-cevap tekniği, büyük grup tartışma tekniği gibi) ve öğrencilerin eleştirileri ve önerileri doğrultusunda gerekli değişiklikleri yapması, çalışma konuları ile ilgili olarak öğrencilerin kendi istekleri çerçevesinde grup kurmalarına olanak sağlanması bu sonucun ortaya çıkmasına yani deney grubunun lehine farkın çıkmasını sağlayan değişkenler olarak gösterilebilir.

3.5. Beşinci Denenceye İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın beşinci denencesinde demokratik öğretimin uygulandığı gruptaki öğrencilerin Akademik Benlik Kavramları, uygulanmadığı gruptaki öğrencilerin akademik benlik kavramları ortalamasından anlamlı derecede daha yüksek olduğu ileri sürülmüştü. Aşağıda bu denenceye ilişkin bulgular ve yoruma yer verilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarının ön akademik benlik ortalamaları açısından denk olması sebebiyle beşinci denenceyi sınamak üzere son akademik benlik puanları ortalamaları arasındaki farkı test etmek amacıyla "t" testi kullanılmıştır.

Deney ve Kontrol Gruplarının son akademik benlik puanlarına ilişkin değerler ve "t" testi sonuçları Tablo 8' de gösterilmiştir.

TABLO 8.

Deney ve Kontrol Gruplarının Son Akademik Benlik Puanlarına İlişkin Değerler ve "t" testi Sonuçları

Gruplar	n	\bar{x}	s	t
Kontrol	57	28.51	3.36	
Deney	57	32.19	2.65	7.22

Sd: 56 p < .05

'Tablo 8' de görüldüğü gibi kontrol grubu son akademik benlik puanlarının ortalaması 28.51, deney grubunun ise 32.19 dur. İki grubun son akademik benlik puanları ortalamaları arasında yapılan "t" testine göre fark deney grubunda işe koşulan değişkenlerin etkisiyle öğrencilerin öğrenme düzeylerinde gözlenen artışlarla açıklanabilir. Akademik benlik kavramı tam öğrenme modelinin ana değişkenlerinden birisi olan öğrenci nitelikleri arasında önemli bir yere sahiptir. Çeşitli araştırmalar öğrencinin, öğrenme özgeçmişine dayalı olarak herhangi bir birimini öğrenip öğrenemeyeceğine ilişkin kendini algılayış tarzı olan akademik benlik kavramının öğrenme düzeyine bağlı olarak artış göstereceğini ortaya koymaktadır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma bulgularına ve yorumlara dayalı olarak ulaşılan sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

4.1. Sonuçlar

Araştırmanın denenceleri doğrultusunda ulaşılan sonuçlar aşağıda ifade edilmiştir.

1- Demokratik öğretimin uygulandığı grubun bilgi düzeyi puanlarının ortalamaları ile demokratik öğretimin uygulanmadığı grubun bilgi düzeyi puanları ortalamaları arasındaki fark birinci grup lehine anlamlı bulunmuştur. Buna göre demokratik öğretimin öğrencilerin bilgi düzeyi erişisi üzerinde daha etkili rol oynadığı sonucuna varılmıştır.

2- Deney ve kontrol gruplarının kavrama düzeyi puanları ortalamaları arasındaki fark birinci grup lehine anlamlı bulunmuştur. Buna göre demokratik öğretimin kavrama düzeyinde öğrenci erişileri üzerinde daha etkili sonucuna varılmıştır.

3- Deney ve kontrol gruplarının uygulama düzeyi puanları ortalamaları arasındaki fark anlamlı bulunmamıştır.

4- Deney ve kontrol gruplarının toplam erişisi düzeyi puanları ortalamaları arasındaki fark birinci grup lehine anlamlı bulunmuştur. Buna göre demokratik öğretimin toplam erişisi düzeyinde işe koşulan değişkenler nedeniyle bu düzeyde bir farklılık olmadığı sonucuna varılmıştır.

5- Deney ve kontrol gruplarının son akademik benlik kavramları puanlarının ortalamaları arasındaki fark birinci grup lehine anlamlı bulunmuştur. Akademik benlik kavramının öğrencilerin öğrenme düzeyine bağlı olarak artış gösterdiği ve demokratik öğretimin uygulandığı, deney grubunda ortalamaların daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır.

4.2. Öneriler

1. Eğitim Fakültelerinde öğretmen adaylarına de-

mokrasinin ilke ve kuramları, sınıf içinde demokrasiyi kurma ve yaşatmaya olanak sağlayacak öğretim yöntemleri ve teknikleri konusunda yeterli bilgi verilmeli ve bu amaçla programlara "İnsan Hakları" dersi konmalıdır.

2. Demokratik Öğretim ve Demokrasi Eğitimi ile ilgili olarak ilköğretimden yükseköğretime kadar çeşitli araştırmalar yapılmalıdır.

3. Demokratik sınıf ortamının sağlanabilmesi amacıyla öğretmenlere hizmet içi eğitim kursları düzenlenmelidir.

4. Öğretmenler sınıf etkinliklerini planlamada öğrencilere eşit söz hakkı vermelidir.

5. Öğretmenler, ana kararları öğrencilerin vermesini sağlamalıdır.

6. Öğretmenler sınıf içi etkileşimde saygı ilkelerine uygun davranmalıdır.

7. Öğretmenler öğrencilerin görüşlerini özgürce açıklamalarına olanak sağlamalıdır.

8. Öğretmenler öğrencilerin kendi fikirlerini oluşturabilmeleri için rehber olmalıdır.

9. Öğretmenler öğrencilerin aktif katılımlarını sağlamalıdır.

10. Öğretmenler, öğrencilerin eleştirileri ve önerileri doğrultusunda sınıf etkinliklerinde değişiklikler yapmalıdır.

11. Öğretmenler, öğrencilerin belirlenen çalışma konularını özgürce seçmelerine olanak sağlamalıdır.

KAYNAKÇA

1. Açıköz, Kemal. (1986): Demokrasi ve Eğitimde Demokrasi Abece Aylık Eğitim, Kültür ve sanat dergisi. Ankara. Maya Matbaacılık.
2. Bilen, Müriyyet. (1993). Plandan Uygulamaya Öğretim. Ankara. Taka Matbaacılık, sanayi ve ticaret.
3. Bloom, Benjamin. (1979). İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme. Çev: Durmuş Ali Özçelik.
4. Demirel, Özcan. (1997). Kuramdan Uygulamaya Eğitimde Program Geliştirme. Ankara. Usem Yayınları.
5. Ertürk, Selahattin. (1991). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara. Yelken Tepe Yayınları.
6. Gömleksiz, Müfit. (1988). Ankara. Demokratik Bir Sınıf Ortamı açısından Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğretim Elemanlarının ve Öğrencilerinin Davranışlarının Değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). H. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
7. Karasar, Niyazi. (1986). Demokrasi Eğitimi. Ankara. TED Bilim No: 8.
8. Sönmez, Veysel. (1985). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Ankara. Öğretmen Yayınları, No: 11.
9. Tanilli, Server. (1985) Devlet ve Demokrasi. İstanbul. Say Kitap Pazarlama.
10. TDV. (1992). Demokrasi Nedir?. Ankara. Türk Demokrasi Vakfı.

Araştırmalar

Managerial Roles Approach and The Prominent Study of Henry Mintzberg and Some Empirical Studies upon the Principals Work
Berrin Burgaz

Eğitim, İhtidam ve İşsizlik İlişkileri
Yüksel Kavak

The Roles of the Universities in Regional Development and Turkey's Experience
Yüksel Kavak

Transnational Student Mobility
Nezahat Güçlü

Validity Issues of Likert Type Scale (A case study)
Ata Tezbaşaran

Yarıçayın Davranışının Analizi Yolu ile Matematikte Problem Çözümleri İçin Bir Güvenlilik ve Geçerlilik Araştırması
Aysun Unay

On the Meaning and Integrity of Career and Personal Counseling
Gülter Oskay

Üniversite Öğrencilerinin Kimlik Gelişim Düzeylerinin Buluncukları Fakülte ve Anabilim Dallarına Göre İncelenmesi
Gülter Oskay

Eğitim Bilimleri Öğrencilerinin Süreli Kazanlık Düzeyleri ve Kazanımların İfade Biçimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi
Filiz Bilge

Algılanan Sosyal Destek Ölçeğinin Geliştirilmesi, Güvenirliliği ve Geçerliliği
İbrahim Yıldırım

The Advantages of Using Drama as a Method of Education in Elementary Schools
Tülay Üstündağ

A Critical Discussion of the Appropriateness of Checkland's Soft Systems in Methodology in Educational Research
Buket Akkoçyalı, Jean D.M. Underwood

Çocukların Televizyon ve Değer Etkinliklere Harcadıkları Sürenin İncelenmesi
Neriman Aral, Yaşare Aktaş

Üniversite Öğrencilerinin Uyum Düzeylerinin İncelenmesi : Uzunlamasına Bir Çalışma
Yaşare Aktaş

(i, n₁) Tepkilerinde Denge Öncesi Etkinin İncelenmesi
Celal Bayrak

Okullarda Matematik Eğitimi : Matematikte Okur-Yazarlık
Yaşar Ersoy

Einfluss Der Frau Auf Die Selbsterwirklichungder Helden in Hermann Hesse's Romanen "Demian" und "Siddharta"
Ayten Genç

Alman Dili Eğitimi Öğrencilerinde Yazma Akışkanlığı
Ayten Genç

Listening vs. Reading: An Experiment to See How They Improve Each Other
Gül Keskin

Temel Eğitim II. Kademe Öğrencileri İçin Müziğe İlişkin Tutum Ölçeğinin Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması
Ayfer Kocabaş

Sigara, Alkol ve Uyuşturucu Kullanan Üniversite Öğrencilerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi
İbrahim Yıldırım

Yaz Özetleri

İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersinde Öğretmen-Öğrenci Etkileşim Sıklığının Öğrenme Düzeyine Etkisi
Tuğba Yanpar Şahin

Semiyotik Tıp Çevirisi Eğitiminde Bellek Destekleyici Araçlar Sözcük Yütümünün Etkinlik Derecesi
Aymil Doğan

Sınıf İçi Demokrasi Öğretiminin Öğrenci Erişimi ve Akademik Benlik Kavramına Etkisi
Esed Yağcı

Yazın Etkileri